

Brüssel, 4. juuni 2021
(OR. en)

9109/21

Institutsioonidevaheline
dokument:
2008/0140(CNS)

SOC 347
ANTIDISCRIM 65
MI 383
JAI 623
FREMP 143

ARUANNE

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9108/21
Komisjoni dok nr:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Teema:	Ettepanek: nõukogu direktiiv, mis käsitleb võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis 2. juulil 2008 vastu nõukogu direktiivi ettepaneku, mille eesmärk on laiendada kaitset usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest ka väljapoole tööhõive valdkonda. Kavandatava võrdset kohtlemist käsitleva horisontaalse direktiiviga, mis täiendab selles vallas kehtivaid EÜ õigusnorme¹, keelatakse diskrimineerimine eespool nimetatud põhjustel järgmistes valdkondades: sotsiaalkaitse, sh sotsiaalkindlustus ja tervishoid; haridus; ning juurdepääs kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele.

¹ Eelkõige nõukogu direktiivid 2000/43/EÜ, 2000/78/EÜ ja 2004/113/EÜ.

Suur enamik delegatsioone on ettepaneku suhtes põhimõtteliselt positiivselt meelestatud ning paljud on kiitnud heaks asjaolu, et ettepaneku eesmärk on täiendada olemasolevat õigusraamistikku, käsitledes kõiki nelja diskrimineerimise põhjust horisontaalse lähenemisviisi abil.

Enamik delegatsioone on kinnitanud, et on oluline edendada võrdset kohtlemist kui ELi ühist väärtust. Mitu delegatsiooni on eriti rõhutanud ettepaneku tähtsust ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (UNCPRD) kontekstis. Mõni delegatsioon oleks siiski eelistanud puuetega inimeste suhtes kaugemaleulatuvamaid sätteid.

Kuigi rõhutades diskrimineerimise vastase võitluse tähtsust, on mõned delegatsioonid pidanud varem küsitavaks vajadust komisjoni ettepaneku järele, millega nende arvates sekkutakse teatavates küsimustes liikmesriikide pädevusse ja mis on nende arvates vastuolus subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Teatavad delegatsioonid on samuti soovunud täpsustusi ning väljendanud muret iseäranis seoses õiguskindluse puudumise, pädevuste jaotuse ning ettepaneku praktilise, rahandusliku ja õigusliku mõjuga.

Kaks delegatsiooni on säilitanud ettepaneku suhtes üldise reservatsiooni.

Praegu on kõik delegatsioonid säilitanud teksti suhtes üldise analüüsi reservatsiooni.

CZ ja DK on säilitanud parlamentaarse analüüsi reservatsiooni. Kuigi komisjon toetas püüdlusi kompromissi saavutamiseks, jäi ta praeguses etapis kindlaks oma esialgsele ettepanekule ja säilitas analüüsi reservatsiooni kõikide sellesse tehtud muudatuste suhtes.

Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu nõuandemenetluse korras 2. aprillil 2009². Lissaboni lepingu jõustumise järel 1. detsembril 2009 kohaldatakse selle ettepaneku suhtes nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 19; seega on pärast Euroopa Parlamendilt *nõusoleku* saamist vajalik nõukogu ühehäälneline otsus.

² Vt dok A6-0149/2009. Praegune parlamendikoosseis nimetas raportööriks Alice Kuhnke (SE/Rohelised/EVF).

II. NÕUKOGU TÖÖ PORTUGALI EESISTUMISE AJAL

Eesistujariik Portugal esitas tervikliku kompromisettepaneku, mille sotsiaalküsimuste töörühm vaatas läbi 28. mail. Eesistujariigi sõnastusettepanekutes³ keskenduti kolmele peamisele lahendamata küsimusele: 1) *subsidiarsusega seotud probleemid*; 2) *puuetega inimesi käsitlevate sätete rakendamisest tulenevad kulud*; ning 3) *õiguskindlus*.

Delegatsioonid esitasid oma *esialgsed seisukohad* kuni uue teksti edasise läbivaatamiseni. Suur enamus delegatsioone tervitas eesistujariigi sõnastusettepanekuid ja toetas uut katset lõpetada pikaajaline ummikseis, käsitledes kolme põhiküsimust. Üks delegatsioon märkis, et eesistujariigi tekstis ei ole edukalt käsitletud subsidiarsuse, direktiivi kohaldamisala ja kuludega seotud probleeme. Mitu delegatsiooni, kes väljendasid soovi teha tööd kompromissi saavutamiseks, hoiatasid samas direktiivi ambitsioonikuse põhjendamatu vähendamise eest. Ka komisjoni esindaja hoiatas teksti sellise lahendamise eest, kuid leidis siiski, et eesistujariigi sõnastusettepanekutel on edasise arutelu alusena suur väärtus.

a) **Subsidiarsusega seotud mured (artikli 2 lõige 8, artikkel 3, artikli 4a lõige 2 ja artikli 7 lõige 1, ning põhjendused 11, 16, 17b, 17f ja 17ga)**

Eesistujariik on oma sõnastusettepanekutes püüdnud täpsustada direktiivi sõnastust, et oleks täiesti selge, et selles austatakse riikide pädevusi ega sekkuta eelkõige riiklike sotsiaalkaitstesüsteemide, perekonnaõiguse ja haridussüsteemide ülesehitusse või sisusse. Komisjoni esindaja rõhutas, et kavandatav direktiiv käsitleb võrdset kohtlemist, eelkõige seoses ligipääsuga, ning sellega ei ole võimalik reguleerida liikmesriikide pädevusse kuuluvaid küsimusi.

³ Dok 8549/21.

Töörühm avaldas teksti muutmiseks tehtud ettepanekutele laialdast toetust. Üks delegatsioon väljendas siiski seisukohta, et uus sõnastus ei taga subsidiaarsuse põhimõtte järgimist, sealjuures eelkõige pere- ja eraelu valdkonnas. Teised delegatsioonid rõhutasid, kui oluline on leida õige tasakaal subsidiaarsuse ja vajaduse vahel tagada ELi õigusega sisuline kaitse diskrimineerimise eest. Mõned delegatsioonid pidasid ka vajalikuks täiendavalt selgitada koosmõju diskrimineerimiskeelu ja selliste õiguste nagu ajakirjandusvabadus vahel.

b) Rakenduskulud (artiklid 4, 4a ja 4b ning artikkel 15)

Eesistujariik on oma sõnastusettepanekutes ühtlustanud peamisi puuetega inimesi käsitlevaid sätteid, rühmitades need mõistlikke abinõusid käsitlevatesse artiklitesse ja jättes välja eraldi artikli ligipäasetavuse kohta, täpsustades samas, et need sätted ei piira liidu õigust ligipäasetavuse või mõistlike abinõude kohta seoses konkreetsete toodete või teenustega. Kuigi mõistlikud abinõud jäävad osana võrdse kohtlemise põhimõttest selgeks kohustuseks, märgitakse tekstis, et need ei tohi põhjustada ebaproportsionaalselt suurt koormust. Lisaks tegi eesistujariik ettepaneku anda liikmesriikidele erandlikel asjaoludel õigus esitada Euroopa Komisjonile põhjendatud taotlus ajutise erandi tegemiseks nõudest pakkuda mõistlikke abinõusid. Selle ettepaneku eesmärk on reageerida delegatsioonide väljendatud pikaajalistele muredele ligipäasetava eluaseme ja taristu tagamise kulude ning vajalike muudatuste tegemiseks vajaliku aja kohta.

Kuigi töörühm avaldas laialdast toetust eesistujariigi püüdlustele leida võimalus edasiliikumiseks, kinnitasid mõned delegatsioonid jõuliselt vajadust säilitada tekstis ambitsioonikad puuetega inimesi käsitlevad sätted. Mõned seadsid kahtluse alla ligipäasetavust käsitlevate sätete väljajätmise teksti regulatiivosast ning soovitatud ajutise erandi vastavuse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile, mille kohaselt tuleb mõistlikke abinõusid pakkuda *alati*, välja arvatud juhul, kui see põhjustab ebaproportsionaalselt suurt koormust. Seetõttu pidasid delegatsioonid vajalikuks põhjalikult edasi arutada võimalike ajutiste erandite tegemise korda, sealhulgas selle põhjendusi, kohaldatavaid eritingimusi ning kriteeriume, mis peavad ajutise erandi taotlemisel olema täidetud.

c) **Õiguskindlus (artikkel 1, artikli 2 lõiked 2, 7 ja 7a, artikli 4a lõiked 4 ja 5 ning artikli 12 lõige 3, ning põhjendused 19ca, 19cb, 19cc, 19d ja 20-aa)**

Oma sõnastusettepanekutes püüdis eesistujariik parandada õiguskindlust, selgitades teatavaid mõisteid või jättes need tekstist välja. Näiteks on mitmekordse diskrimineerimise mõistet selgitatud uue sõnastuse abil, milles kirjeldatakse ja täpsustatakse selle mõiste alla kuuluvate põhjuste võimalikku kombinatsiooni, ning kajastab seega täpsemalt arutlusel oleva direktiivi konkreetset kohaldamisala. Välja on jäetud viited põhjustele „seotusel põhinev diskrimineerimine“, mis on juba hõlmatud Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga, ja „diskrimineerimine eelarvamuste tõttu“.

Kuigi töörühm tervitas püüdlemist parema õigusselguse poole, seadsid mõned delegatsioonid kahtluse alla selle, et tekstist jäetakse välja seotusel ja eelarvamusel põhinev diskrimineerimine. Tehti ettepanek uurida muid lahendusi, sealhulgas võimalust viidata põhjendustes asjakohasele ELi kohtupraktikale.

d) **Muud küsimused**

Täiendavalt on vaja arutada ka mitmeid muid küsimusi. Need hõlmavad kohaldamisala täpsustamist (muu hulgas subsidiaarsus sotsiaalkaitse kontekstis); sätteid, mis käsitlevad võimalikke objektiivselt põhjendatud erinevusi kohtlemises vanuse või tervisliku seisundi alusel; ning positiivsete meetmete kontekstis kasutatavat terminoloogiat, sealhulgas „sooduskohtlemine“ vs. „diferentseeritud kohtlemine“ ja mõiste „kaitstud rühmad“.

III. KOKKUVÕTE

Portugali eesistumisperioodil on arutatud küsimustes tehtud reaalseid edusamme. Kuigi enamik delegatsioone avaldas eesistujariigi soovitude eelnõule laialdast toetust, on vaja täiendavat tehnilist tööd ja poliitilist arutelu, enne kui nõukogus on võimalik saavutada nõutav ühehäälsus.